

సమైక్యమాత్రమే

ధైర్యము తాళి పురుషుల జాప్యంకణాను వేడుతమలపాకు వర్షంలో ఆరడుగుల ఏగ్రా ఏడవులు. గుండె రోదిమూస్తూ, మొగం కుండాకా
 సూర్య ఒకమా రెక్కడో చదువుతూంటే తటారువ ఆయనది ఏత్తు మదురు. వగం వెరిపి బట్టతల. చేస్తూనేఉంటుంది.
 తా మామయ్య వాకు గుర్తుకువచ్చారు. ఆ ఎప్పుడూ తెల్ల బట్టలేకడతారు. కోర్కెకి వెళ్లివచ్చుడు "సిరోయ్, గజవతీ ఎప్పుడు తాక, ఎటువంటి
 త్వణా లిప్పుడు గుర్తు లేకపోయివా, మామయ్య గుర్తు తప్పనివరిగా వల్ల కోటు తోడుక్కుంటారు. అప్పుడే పాక, ఏమనూ మూక వచ్చాస్తా. . ."
 తావరంమాత్రం నుక్కండి. తావరం మామయ్య వల్ల ఏకా ఎప్పుడూ ఉంటారు యిప్పుడు తాకోటికాలో నా మామయ్య

చిన్నబిల్లాడిలాగ ప్రవర్తిస్తుంటారు. అది చా ముటుకు వాకు హాయిగానే ఉంటుంది. చెట్లంత మునిషి, వమాజంతో పెద్దహోదా గల వకేలు, మా కేదో దూరపు చుట్టరికం కలిపివంతమాత్రావ అంత వారగా ఎందుకుండాలి!

“నిన్ను, మామయ్యా!” వినుచునే జవాబు చెప్పారు. “కూర్చోరా కుర్చీమీద కర్చీఫ్ వదులుకుని బచ్చా! బచ్చా! బచ్చా! బచ్చా! ఏలా ఉన్నాయి మన ప్రాసలు?” “బ్రహ్మాండంగా ఉన్నాయి. అత్తయ్యోదీ?” “రేయీ! కాంత్రావీ!”

మా కాంతమ్మత్తయ్యని ముద్దగా కాంతారావని పిలుస్తారాయన. అత్తయ్య హోల్కోకి వచ్చి నప్పు మాడగానే కొండంత ఆనందపడిపోయింది.

“అమ్మాయిని తీసుకువచ్చావు, వారునా?” అంది.

“తీసుకువచ్చా నత్తయ్యా! నిన్నంతా ప్రయాణం! బడలిగా ఉందని ఇంట్లోనే ఉంది. సాయంత్రం ఇక్కడికి తీసుకువచ్చాను” అన్నాను.

“అలాగలాగే! అందులోనూ పాపం, ఒట్టమనిషి కూడా కాదు.”

“ఏమిటి, ఉరేయీ గజగజ బజబజబజా. . .”

అంటూ చెప్పి పట్టుకున్నారు మామయ్య, “గ్రాండ్ ప్రోగ్రెస్! కంగ్రాట్స్!” అంటూ కుదిపేశారు.

అత్తయ్య మురిసిపోయి నవ్వుతూ, “నిన్నటిదాకా మన కంట్లో పిల్లాడు గజవతి. రేపు తెల్లారితే వీడొక పిల్లాడికి తండ్రిపోతాడు” అంది చోద్యంలాగా.

“అంతేనోయ్ అంతే! విధినిలాసం, కుంటికులాసా! నిన్నటిదాకా నేను మా తాతకి మనమణ్ణి. రేపు నా మనసుడికి తాతనైపోతాను. నువ్వు పోయి ఆయిల్స్, ఆయిల్స్ పట్టా. కోర్టుకి టైమ్తోంది” అన్నాడు తొందరపడుతూనే మామయ్య.

లోపలతల్లి ఒక వేళో కాపీకప్పు, మరోచేత గంజం హాయిరాయిల్ పీసా పట్టుకు వచ్చింది అత్తయ్య. నేను కాపీ తాగుతాంటే మామయ్య తలకి మూచే రాపింది.

“రేయీ! కోర్టులో మన ఆర్జ్యుమెంట్లుంటుంది. వస్తావా?” అన్నాడు.

“ఏం కేసు?”

అత్తయ్య మావే రాయడం ముగించి కోట్టు తొడిగిస్తూంది.

“చిన్న డైవోర్సు కేసు.”

“ఏమిటి స్టీ?”

“బలే గమ్మత్తురా! వాడి పిల్లలు వాడి పిల్లలేను బాడికి నమ్మకం లేదట.”

అత్తయ్య నవ్వింది.

“హాట్! . . .” అన్నాను.

“వోర్మయీ! కేసు మనం టేకప్ చేశాం, తెలుసా?”

“చెయ్యి బాగా తడిపిఉంటాడు.”

“నీ కంటే తెలుసు. కోర్టుకి రావోయ్, మజా. . .”

కోడు బెల్లలు బిగించేసింది అత్తయ్య.

“వకే, వదండీ!”

ఇద్దరం వడిచే బయల్దేరాం కోర్టుకి. రోడ్డు మీదికి వచ్చితరవాత మామయ్య వ్యవహారం మార్చి రాయింది. తాళ హొందాగా, దర్దాగా, దర్దంగా

మనదేముంది నిమిత్తమాత్రులం అంటూ సాయలా, పాయలాగా, భార్య వెంగుబాటున హాయిగా బ్రతికే వ్యక్తి, ... అమె ఖోతె, వేదాంతం కబుర్లుచెప్పి, ముఖాన పట్టిన నిర్వేదశ్యే దాన్ని తుడిచేసుకుని, గడ్డాలు పెంచుకుని ముక్తికాంతకోసం వెదుకుతూ, ద్వితీయ కళత్రాన్ని పట్టుకొచ్చుకుంటాడు! అదేమంటే, నిమిత్తమాత్రులం అనగలరు!!

వదుస్తూ ఏదో తూచి తూచి మాటాడుతూ అదో రకం వాతావరణంలో కోర్టు చేరుకున్నాం.

ఎలాగోమనీపూసీ మారేడుకాయచేశారు మామయ్య. మరో వాయిదా లేకుండానే వాడి తరపున తీర్పు చెప్పేశారు. జేబు నింపుకుని తిరిగివస్తున్న మామయ్య కాళ్ళు పట్టుకుని కళ్ళ కద్దుకున్నాడు దౌర్భాగ్యపు వాడి.

“మందిముంది, నివ్యాసపుదూ? అంతా భగవదిచ్చి! నత్యవేవ జయతి! మనం నిమిత్తమాత్రులం!” అంటూ నర్సేపల్లి రాధాకృష్ణగారిలాగా ఆ భంగిమతో, ఆ రోరణితో మాటాడుతాంటే మాస్తూన్న వాకు ఆయనకి చేతులెత్తి దండం పెట్టాలనిపించింది.

మామయ్య వాళ్ళింటికి, నేను మా ఇంటికి పోయాం. సాయంకాలమే పుల్లా కలిశాను.

దాబామీద కూచుని ఏదో బావూజీనిగూర్చిన గ్రంథాలు చదువుకుంటున్నాడు.

“ఏలా ఉందిరా ఆర్జ్యుమెంట్?”

“ఆర్జ్యుమెంటు బావుందిగానీ, మామయ్యా, కేసును గూర్చి మీ అభిప్రాయంకూడా అదేనా?”

“రేయీ! మనం కేసుతో ఏకీభవించకుండా చేపట్టం, తెలుసునా? వాడి పోయింట్ నిజమే! అసలు చూడు, నేను మా వాన్న బిడ్డనని వాకేం తెలుసు? మా వాన్నకేం తెలుసు? మా అమ్మకి నికరంగా తెలుసు!”

“చచ్చ! అలా మాట్లాడకండీ!”

“ఏంటింటేమెంటల్ కదూ? మన మతం ఒప్పుకోడు. అసలెవరో మతమూ ఒప్పుకోదు! కాని, వమ్మకంతప్ప మరో ఆధార మేనుండో చెప్పరా?”

మార్కం, కుమారు మేడమీది కొచ్చారు.

“మామయ్యా, మార్కం మీ కూతురేనా?”

చెట్మని, చెంపపెట్టు తిన్నట్టు మొగం పెట్టారు మామయ్య. జేపురించుకుపోయింది మొగం. ఒక ఘడియ మాట్లాడలేకపోయారు. తరవాత అతి ప్రయత్నంమీద తెరిపి చేసుకున్నారు. చిన్న నవ్వుకూడా నవ్వడోయారు. “చెబుతున్నామ కదరా! నమ్మకం! మాకాంతారావంటే వాకు నమ్మకం. అది నా ప్రాణం! అది మోసం చేయ్యరు. నా పిల్లలని అది చెప్పినవాళ్ళ నా పిల్లలే! ఇండాకా కోర్టులో నా దున్నాడు చూశావా! వాడికి పెల్లాంమీద నమ్మకం లేదు.”

ఇంక ఆ విషయం ఆచేశాము. ఇంకేవేవో సంగతలు

కలుగొడుకుంటూంటే, మార్కం వాంకంమీద మళ్ళింది సంభాషణ.

“ఒరే...ఒరే, గజవతి! నిన్నెన్నాళ్ళనుండ్ ఒక కోరిక కోరాలనుందిరా! ఆడవాళ్ళ పేషన్స్మీద చిన్న వాటం రాస్తావా?” అంటూ ఆయన అభిప్రాయాలు మృదుల మొదలుపెట్టారు.

ఏవరో ఒక అందమైన ఉత్తమ ఇల్లాలు రిబ్బన పాడుగు వాలక పాట్టిరిబ్బను కట్టుకుంటే అది పేషన్లెండిలు సరిగ్గా తలమధ్య పాపిలు దగ్గర పెద్ద కురుపికటి పుట్టినంతవల్ల మరో పడలి తల రెండు పాయలుగా దువ్వుకుని రెండు జడలు మేసుకుంటే అది మరో పేషన్లెండిలు! పెరటిలో గులాబి ఒక పువ్వు పూసినందువల్ల ఒక జడకే పువ్వు పెట్టుకున్న మరో సుందరి మరో తరానికి ఆదర్శమైందింటే అలాగే తన శీలంమీద తనకు ఆచంచలమైన నమ్మకం గల మరో వనిత బీదరాల్తై, చాలీచాలని బట్టతో సరిపుచ్చుకుంటుంటే, అదే కాలక్రమాన పాట్టిచేతులు, పాట్టిపడుము జాకట్లు పేషన్గా రూపొందిందింటే! ఇలా ఎన్నెన్నో నమర్దంపులతో ఆడవాళ్ళ పేషన్లన్నిటిమీద ఒక వ్యాఖ్యాన మిచ్చా రాయన. వాకు బలే నవ్వు వచ్చింది. అలాగే ఆడవాళ్ళ నిద్రమీద. అప్పుల వార్షికోపున గోడకి చేరబడి కునికేస్తారట. దియ్యం దంపుతానే నిద్ర తీస్తారట. చీపురు పట్టుకు ఉడుస్తూ మధ్యలో నిద్ర గుర్తుకొస్తే ఒక మూల కొంగు పరిచేసుకుని గురక వట్టేస్తారట.

ఇంతలో అత్తయ్యకూడా దాబామీదకి వచ్చి మామయ్యచక్కన వాపమీద చలికిలనడింది.

“అత్తయ్యా, నీ మీద బోలెడంత దుష్ప్రవగాంతా అయిపోతుం దిక్కండీ” అన్నాను నేను.

మామయ్య నిజంగానేకొంచెం డిగిరిపోయినట్టు వ్వాడు.

వెకిలిగా నవ్వుతూ అత్తయ్య భుజంమీద చెయ్యి వేసి, “ఏం కూర, కాంత్రావీ? ఇవేర గజగడికి మనింట్లోనే భోజనం పెట్టేదాం” అన్నాడు.

“అయ్యా, మీ రింకా చెప్పలేదని మూపున్నావో” అంటూ నవ్విం దర్తయ్య.

ఆవే శక్కడై బోంచేశాను.

మరో వాయిగైదు రోజులు మా ఊళ్లో ఉన్నాను.

(ప్రతిరోజూ వాళ్ళింటికి వెళ్లి కోప్పి గంటలు గడిపేవాడిని.

ముఖ్యంగా మామయ్య, అత్తయ్యల కాసరం చూడత మంటే నాకు ముచ్చట. అంత వయస్సు వచ్చిన తరవాతకూడా వాళ్ళు కొత్తగా పెళ్లిఅయినవాళ్ళలాగా ఉంటారు. అన్వేష్యమైన సంసారజీవితంలో తెలియ కుండానే సమానమయిన పాక్కులు, ప్రతిపత్తులు ఏర్పడిపోతాయి. ఎక్కడో సామెత విన్నాను. చిన్న చిన్న సమస్యలకు భార్య మాటమీద భర్త నడిచి, పెద్ద సమస్యలో భర్త మాటకు భార్య కట్టుబడి వద్దట గల సంసారాల్లో అసలు పెద్ద సమస్య లేదే తామోపుట

పాప

అదిగి హైదరాబాదునుండి మా ఊరు మే మవ్వేసరికి శంకరం మెట్రిక్ చదువుతున్నాడు. మార్కం పెళ్ళిడుకి ఎచ్చింది. అత్తయ్య జబ్బునడిచింది. వాళ్ళింటికి నేను మూడొకటి వెళ్ళేసరికి మా మామయ్య

ప్రపంచం పోకడ

నీటిపై తేలే ఇటుకలు

మహారాష్ట్రలో తరేగవ్ అనే గ్రామం ఉంది. అది విదర్భ జిల్లాలో అందరికీ తెలిసినదే అయినా, బయట ప్రపంచానికి అంతగా తెలియదు. ప్రాఫెసర్ సోటే అక్కడ జరిపిన పురాతత్వ పరిశోధనలవల్ల ఆ గ్రామం ప్రసిద్ధి కెక్కింది. అతని త్రవ్వకాలలో ఒక రాగేకు దొరికింది. దానిలో సంస్కృత లిపిలో వ్రాసి ఉన్న అంశాలు, ఆ ప్రాంతాన్ని పూర్వం సాతవాహన ప్రభువులు పరిపాలించారని, సాతవాహనరాజ్యం ఎంత అభివృద్ధి చెందినదో తెలియజేసే ముస్తపులు దొరికాయి. అవి నీటిపై తేలే ఇటుకలు. ఈ వింత చూడడానికి విదర్భ జిల్లావాసులు ఆ గ్రామానికి తీర్థప్రజగా వస్తున్నారు.

అసలు ఇటుకలు నీటిపై ఎలా తేలుతాయి! అవి మట్టితో చేసినవి కావు. గుర్రపులదైను, తవుడును కలిపి తయారాచేశారు. దాస్యం తవుడు ఇటుకలు చేయడానికి ఉపయోగించారంటే సాతవాహనుల కాలంలో వంటలు ఎంత సమృద్ధిగా ఉండేవో, ఆశ్వసంపద ఎంతగా ఉండేదో ఊహించవచ్చు. ఆ ఇటుకలను దేవాలయ నిర్మాణాలకే ఉపయోగించేవారని తెలుస్తుంది. కొన్ని ప్రాచీన దేవాలయాలకు ఉపయోగించిన ఇటుకలు

నీటిపై తేలడం మరికొన్నిచోట్లకూడా మనం ప్రత్యక్షంగా చూస్తున్నాం.

పాకిస్తాన్ లో వంటగది,

ఇండియాలో భోజనంగది

చెలితే నమ్మరు, సరిహద్దులలోని ఒక గ్రామంలో ఒక ఇల్లు ఉంది. దాని వంటఇల్లు పాకిస్తాన్ లో, భోజనాలగది భారతదేశంలో ఉన్నది. రాజాస్థాన్ సరిహద్దులలో భార్మర్ జిల్లా మన్దాదారియా కుగ్రామంలో ఈ వింత ఇల్లు ఉంది. ఆ గ్రామంలో ఉన్నదే ఎన్నెన్నో ఇళ్లు. జనాభా పదివేలు. భారత-పాకిస్తాన్ యుద్ధంలో సరిహద్దుగ్రామాల చాల నష్టపోయాయి. ఇప్పటికీ వారి కడగండ్లు తగ్గలేదు.

ఆ గ్రామంలో ఒకాయన కొంతకాలం ప్రతం ఇల్లు కట్టుకున్నాడు. వంటఇల్లు పాకిస్తాన్ లోకి, మిగతా ఇల్లు భారత భూభాగంలోకి వస్తుంది. అతను ఇవాసనే ఆ పని చేశాడు. కారణం ఏమంటే, ఆహార పదార్థాలు పాకిస్తాన్ లో చౌకగా దొరుకుతాయి. అందుకని అవసరమైనప్పుడు వంటఇంటి తలుపు తెరుచుకుని, అటు పోయి ముస్తపులు తెచ్చుకుంటాడు. మిగత వేళల్లో ఆ దొడ్డిగుమ్మం మూసివేస్తుంటాడు.

—వి. ఎన్. సుబ్బారావు

మామయ్య. అవిడకూడా అసహ్యించుకునే ఊడిగాలు చేశారు. చివరి క్షణండాకా మనసు వొప్పించకుండా జాగ్రత్తపడ్డారు.

పోయిం దావిడ.

ఆ రోజు మామూలుగానే ఉన్నారు మామయ్య. ఏదో ఎప్పుటినుండో అనుకుంటున్నదే గదా అనే నిర్దిష్టత, నిర్లక్ష్యం కనిపించాయి ఆయనలో. పరామర్శించబోయి బాపురుమనే బంధుజనానికి ఆయనే తిరిగి దైర్యం చెప్పేవారు: "నేను చెయ్యగలిగినంతా చేశాను. దక్కించుకోవడానికి సకల ప్రయత్నాలూ చేశాగానీ మానేయలేదు గదా! నాకు మా కాంతారావు దక్కే అర్హుడం లేదు. అంతే! అంతా భగవంతుడి చిద్విలాసం. మనం కేవలం నిమిత్తమాత్రులం!"

ఆయన అమ్మగారున్న గదిలోకి వెళ్లారు తిన్నగా. ఏడుస్తూన్న అవిడ ఒడిలో తల పెట్టి కొంతసేపు ఆయనగూడా ఏడిచారు. ముందుగా ఆయనే సంభాళించుకు లేచి, తల్లి కళ్లు తుడిచి, కాఫీ తాగించారు.

3

భార్యతోనే భార్య ఒంటివీరద నగలు, విలవగల పట్టుబట్టలు, భార్యకు సంబంధించిన సర్వసంభారాలు చిలివీరద పెట్టి కార్చించేశారు.

నిలువెత్తు వర్ణచిత్రాలు రాయించి, హోల్ ఒకటి, పూజగదిలో మరొకటి పెట్టించారు. మాసికం రోజున చిన్నసైజు ఫోటోలు తీయించి అందరికీ పంచి పెట్టించారు.

కొన్ని నెలలపాటు ఇల్లు, వికేషించి పూజగది విడిచి, డైటికి వచ్చేవారుకారు.

మీసం, గడ్డం బాగా పెరిగిపోయి, కళ్లకింద నలుపు లేర్పడి, ముదిమి రెండింతలై ఇప్పు డాయన ముఖవర్ణస్థులో దైవత్వం కనిపించసాగింది. ఉత్తమ జాతి పురుషలక్షణాలనబడేవన్నీ ఆయన ముఖంలోనే ఉన్నాయి.

ఒకప్పు డొక గొప్ప పాశ్చాత్య చిత్రకారుడు క్రీస్తు పసిబాలుడుగా ఉన్నప్పుటి చిత్రాన్ని గీసేందుకు మౌలికంగా ఒక అందమైన అమాయకమైన బాలుణ్ణి ఎంచుకుని, జగద్విఖ్యాతమైన చిత్రాన్ని గీశాడటం. ఇరవై యేళ్లు గడిచినాకా అదే చిత్రకారుడు ఏమక్రిస్తుకి శిక్ష విధించిన జాడన్ చక్రవర్తి చిత్రం నిర్మించడంకోసం క్రూరమైన మొగం కోసం కారాగారాల్లో వెదుకుతూంటే అచ్చం తన ఊహలో ఉన్న ఆకారంతో ఒక ఖైదీ దొరికాడటం. ఆ ఖైదీని మోడల్ గా పెట్టి చక్రవర్తి చిత్రం గీస్తూ తుది మెరుగులు దిద్దుతూండగా ఒక భయంకరమైన నిజం ఆ చిత్రకారుడికి తోచిందట.

ఈ ఖైదీ ఇరవై యేళ్ల కిందటి పసిబాలుడే! !

అత్తయ్య పోయిన రెండేళ్లకి మార్గం వయస్సు పదిహేడేళ్లు. శంకరం ఒక పదిహేనేళ్ల పిల్లతో ప్రేమలో పడ్డాడు. ఇంకొక పదహారేళ్ల అమ్మాయిలో మా మామయ్యకి పెట్టేపోయింది! ★

అత్తయ్యకి వీర కట్టుబెడుతున్నారు. అత్తయ్య బాగా చిక్కపోయింది. కొన్ని నిమిషాలు మానగానే ఉండిపోయాం. "ఎవరైనా పిలవగూడదా, మామయ్యా, ఇంట్లో పోయానికి?" అన్నాను. "ఎందుకూ? నే నేనా? మా కాంతారావుని మానుకోడానికి నాకంటే శత్రు గలవాళ్లెవరంటావు?" "అస లింతకీ అత్తయ్య కేమిటి జబ్బు?" కళ్లనీళ్లు గిరుక్కున తిరగడం గమనించాను నేను. ఆయనేమీ చెప్పలేదుగానీ తరవాత నాకు తెలిసినదేమిటంటే, అది ఏ చికిత్సకూ లొంగని జబ్బుట. ఆమె తీసుకు చావటం ఖాయమట. గడువుకూడా పెట్టి పెద్దానుపత్రి సుండి పంపేశారుట. ఎంత భయానకమైన పరిస్థితి! ఎదురుగా నడుస్తూన్న మనిషి ఇక కొద్దిలోనో, మరికొద్దిలోనో చచ్చిపోతూన్నట్టు తెలుస్తూంటే, ఆ జీవి అతి సన్నిహితమైన బాంధవ్యం గలదైతే మరి దుర్భరం! ఆమెతో ఏం మాటాడినా, ఆమె ఏం మాటాడినా మామయ్యకు ఎంతో ఆదుర్దా. చిన్నపిల్లను చేరదీసినట్టు చేరదీసేవారు. ఎంతో అనునయంగా మాటాడేవారు. చుట్టూ ఎవరున్నా లక్ష్యపెట్టేవారు కాదు. "అమా!" అని సంబోధించేవారు. అవిడ ఆయన్ని "సుస్సు" అని, "నాన్నా" అని అంటూండడం విన్నవాళ్లకి ఎంత ఎబ్బెట్టుగా ఉన్నా నాకుమాత్రం

బాగానే ఉండేది. ఏదో మరో వారం రోజుల్లో కన్ను మూసేస్తూం దావిడ. చేతిలో అందుబాట్లో ఉన్న కొద్ది రోజులూ ఒక క్షణమైనా నమ్మం కాకుండా పూర్తి అత్యీయతని కరువుదీరా ఒకరి కొకరు వెలిబుచ్చుకునే తాపత్రయం వాళ్లది. అందులో ఎబ్బెట్టేముంది? "ఆ మూలగదిలో పడి ఒంటి గంపై పోయినా తిండిమొహం ఎరక్క, కళ్లు తిరిగి అబోదోమంటున్న ఎన్నెన్నో యేళ్ల గుడ్డితల్లి బలికే ఉంది. ఇంకా బతుకుతుందనే ఆశకూడా ఉంది. అవిణ్ణి దక్కించుకునే ఆలోచనకూడా ఈయనగారికి లేదుగానీ, గింజుకుచచ్చినా మరి బతకని ఈ పెళ్లాం ఇప్పుడిప్పుడే తాగిన ఏపిల్ రసం జీర్ణమై ఇంకో గ్లాసు ఆరంజిక్స్ తాగడానికి వీలుగా అరిగే మందు 'ఈనో' కలిపి "అమ్మా, తాగ" మని బుజ్జగిస్తున్నాడు. ఈయనొక మనిషా?" అని గునగునలాడినవాళ్లకి నేను జవాబు చెప్పేవాణ్ణి. "ఆ తల్లి ఎలాగా ఇంత వేగం పోయేదిలేదు గదా! అరిచి అన్నం పెట్టించుకు తినగలదు. ఈవిడ జబ్బు పడి చావు నెదురుచూస్తూ మంచంవీరద పడుంది. ఈయనేమో వలభై యేళ్ల అనుబంధంతో కొట్టుకు చస్తున్నారు, పాపం! ఇప్పుడా మీ దెప్పుడాలకి సమయం?" అని. పోతూన్న భార్యకోసం చాలా శ్రమపడ్డారు